

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مبانی تصویرسازی

رشته گرافیک

گروه تحصیلی هنر

زمینه خدمات

شاخه آموزش فنی و حرفه ای

شماره درس ۳۶۶۶

شبهانگی، جلال	۷۶۰
مبانی تصویرسازی/ مؤلفان: جلال شبهانگی، محسن حسن پور. - تهران: شرکت چاپ و نشر	م ۲۵۳ ش/
کتاب های درسی ایران، ۱۳۹۵.	۱۳۹۵
۸۰ ص. : مصور. - (آموزش فنی و حرفه ای؛ شماره درس ۳۶۶۶)	
متون درسی رشته گرافیک گروه تحصیلی هنر، زمینه خدمات.	
برنامه ریزی و نظارت، بررسی و تصویب محتوا: کمیسیون برنامه ریزی و تألیف کتاب های درسی	
رشته گرافیک دفتر تألیف کتاب های درسی فنی و حرفه ای و کاردانش وزارت آموزش و پرورش.	
۱. گرافیک. ۲. نقاشی. الف. شبهانگی، جلال. ب. ایران. وزارت آموزش و پرورش. دفتر	
تألیف کتاب های درسی فنی و حرفه ای و کاردانش. ج. عنوان. د. فروست.	

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب های درسی فنی و
حرفه ای و کار دانش، ارسال فرمایند.

پیام نگار (ایمیل) info@tvoccd.sch.ir

وب گاه (وب سایت) www.tvoccd.sch.ir

وب گاه (وب سایت) www.tvoccd.sch.ir

وب گاه (وب سایت) www.tvoccd.sch.ir

کتاب مذکور طی سال های تحصیلی ۸۲-۸۱ و ۸۳-۸۲ توسط ۳۱ هنرآموز از ۲۸ هنرستان
که به صورت تصادفی انتخاب شده اند و ۱۹۸ نفر از هنرجویان و ۱۰ نفر از متخصصان موضوعی و
خبرگان حرفه ای اعتباربخشی شده است و نتایج آن در کتاب اعمال گردید.

وزارت آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتاب های درسی فنی و حرفه ای و کار دانش

نام کتاب : مبانی تصویرسازی - ۴۹۵/۲

مؤلفان : جلال شباهنگی، محسن حسن پور

اعضای کمیسیون تخصصی : هوشنگ ارومیه، مژگان اصلانی، کامران افشارمهاجر، خدیجه بختیاری و

ابراهیم آزاد

آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۹-۱۶۱۳۱۸۸۸، دورنگار : ۰۹۲۶۶۸۸۳، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹،

وب سایت : www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ : لیدا نیک روش

طراح جلد : طاهره حسن زاده

صفحه آرا : زهره بهشتی شیرازی

حروفچین : فاطمه باقری مهر

مصصح : مهناز طالعی، مریم محبی

امور آماده سازی خبر : فاطمه پزشکی

امور فنی و رایانه ای : فاطمه رئیسیان فیروزآباد، مریم دهقان زاده

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارو پخش)

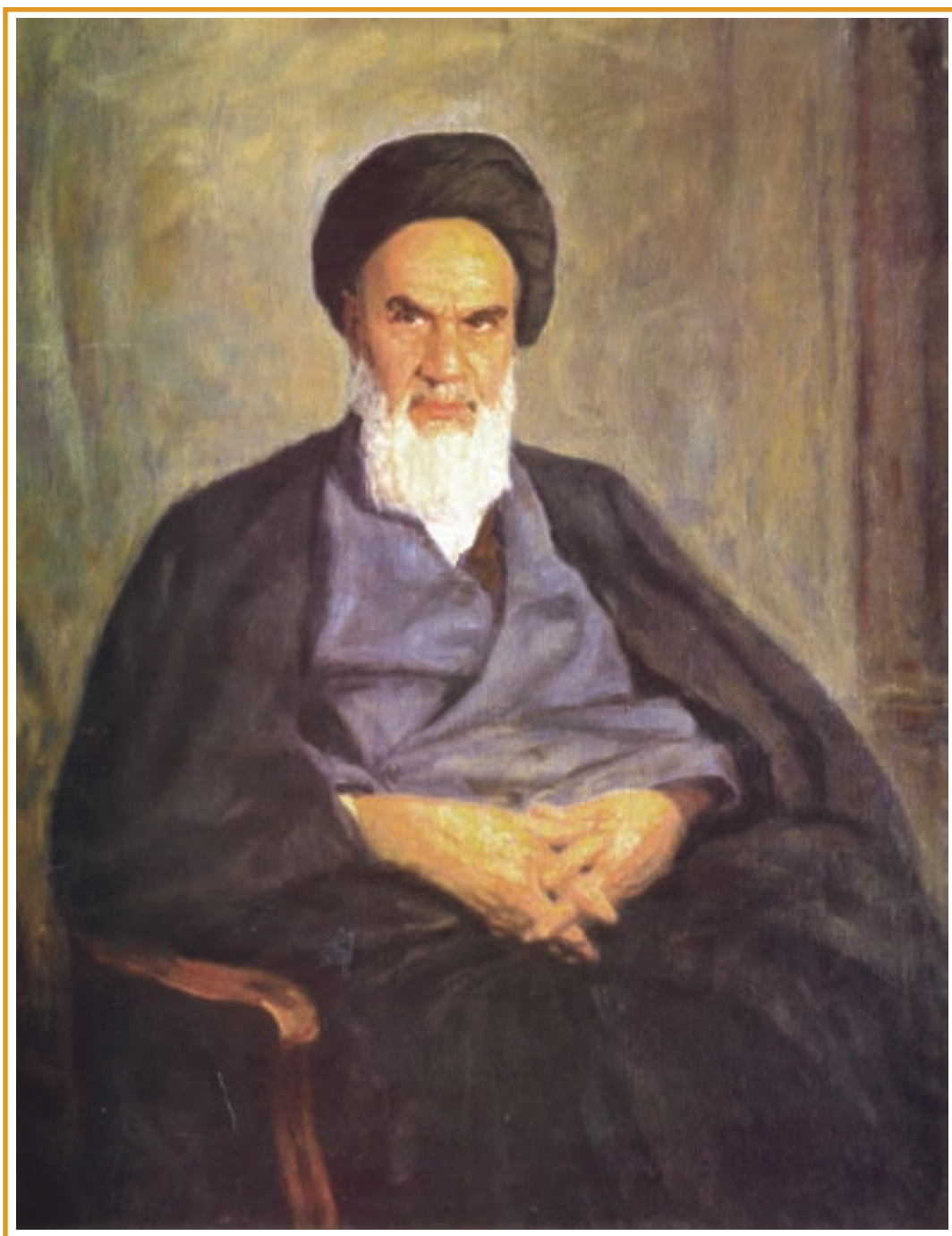
تلفن : ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۰۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ : چاپ دهم ۱۳۹۵

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹۶۴-۰۵-۱۳۳۴-۲ ISBN 964-05-1334-2

اثر استاد کیخسرو خروش

هنر عبارتست از دیدن روح لغت در انسانها
امام خمینی

فهرست

مقدمه

فصل اوّل : تصویرسازی

- ۱-۱- اهداف و رسالت تصویرگر ۱
- ۱-۲- اهمیت رنگ در تصویرسازی ۱
- ۱-۳- طراحی با اشکال اصلی ۱۲
- تمرین ۱۹

فصل دوم : شیوه‌های تصویرسازی

- ۲-۱- مداد (مداد رنگی - مداد سیاه) ۲۰
- ۲-۲- اسکراچ برد (خراش) ۳۰
- ۲-۳- کُلاژ یا تکه چسبانی ۴۲
- ۲-۴- پاستل روغنی - مداد شمعی ۵۱
- پاستل روغنی و حرارت ۵۵
- ۲-۵- آبرنگ ۵۸
- ۲-۶- اکولین و پاک کننده ۷۴

۸۰ منابع و مأخذ

مقدمه

تصویر، واژه‌ای است که از گذشته‌های دور تا امروز به انسان جهت ارتباط برقرار کردن کمک کرده است. همچنین توسط آن انسان‌های عهد گذشته توانسته‌اند مفاهیم و تجارب بسیاری را از طریق آن به یکدیگر انتقال دهند. تصویر موجب پیدایش خطوط تصویری اولیه نظیر خط هیروگلیف و میخی شد و توسط خط، انسان توانست تاریخ‌نگاری کند و برای آیندگان تمامی آنچه را در گذشته‌های دور اتفاق افتاده به ثبت برساند و موجب رشد و شکوفایی در تمامی زمینه‌های علوم بشری گردد.

آنچه بسیار اهمیت دارد، این است که در گذشته و حال تصویر همواره در ارتباط با آموزش نقش کلیدی داشته است و به واسطه اهمیت آن افرادی به خلق تصاویر پرداختند که در معنای عام «هنرمند» و در حیطه تخصصی‌تر «مصور» و «تصویرگر» نامیده می‌شوند. در گذشته «تصویر» و «مصورکردن» در حیطه خاصی نمی‌گنجید و شامل هر اثر تصویری می‌شد، بدین‌سان اثر خلق شده خویش را مصورسازی می‌دانستند، زیرا که تصور می‌شد تصویر به دست آمده توسط آنها براساس موضوع و متن خاصی بوده است. هرچند که در گذشته نیز آثار خلق شده براساس موضوعاتی نظیر جشن‌ها، آیین‌ها، پیروزی‌ها و غیره بوده است، ولی برای همگان قابل دسترس نبود زیرا اغلب در اماکن خاص و نزد بزرگان و حاکمان بوده است. زمانی که کتابت آغاز گردید هنرمندان و مصوران تمامی هنر خود را در قالب تصاویر، کادر و حواشی تزئینی کتاب‌ها به کار گرفتند و توانستند به واسطه تصاویر به درک بهتر متون کتاب‌ها اعم از دینی نظیر کتاب ارزنگ مانی، ادبی، علمی همانند کتاب عجایب المخلوقات و غیره بپردازند. به واسطه پیدایش صنعت چاپ کاربرد و نقش تصویرگری تعریفی تازه یافت.

در دوره‌های گذشته هنرمندان به نقش کردن تصویر بر ظروف، اشیاء و اماکن می‌پرداختند که بیشتر به هنرهای مستظرفه (ظریف و تزئینی) و نقاشی نزدیک بود و تا مدت‌ها تصویرگری در کنار نقاشی به تداوم خود ادامه داد، به طوری که تفکیک آنها از یکدیگر امری دشوار و گاه غیرممکن می‌نمود. در آن عهد هنرمندان نقاش در کلیه زمینه‌های تصویری دستی به قلم داشتند و حیطه کاری آنها بسیار گسترده‌تر از زمان حاضر بود.

در دسته‌بندی‌ها نقاشی را به لحاظ موضوعی تا قبل از دوره مدرن، به سه دسته تقسیم نموده‌اند :

۱- منظره^۱   ۲- طبیعت بی‌جان^۲   ۳- پرتره^۳ (چهره)

و به لحاظ ساختار به :

۱- نقاشی دیواری   ۲- سه‌پایه‌ای   ۳- کتابت

دسته‌بندی کرده‌اند. تصویرگری به تدریج توانست خود را از زیرمجموعه نقاشی تا حدی جدا سازد. این حرفه طی چند دهه اخیر توانسته در کنار رشته گرافیک و با آن رشته به حیات خود ادامه دهد. در زمان حاضر نیز تصویرگران به صورت عمده با دو گرایش به نقاشی و گرافیک وجود دارند، و تأثیر این نوع گرایش در آثارشان قابل مشاهده است و این امر موجب گردیده تا گاه تمایل به یکی از این رشته‌ها کم و یا زیاد گردد. حال این حرفه به رشته‌ای خاص با تخصص‌های مختلف تبدیل شده است، و برای رسیدن به این تخصص‌ها گذراندن مراحل و درجات گوناگون آموزش هنری لازم است.

در این کتاب سعی شده است تا هنرجویان عزیز با الفبا، اصول و برخی شیوه‌های رایج این رشته جذاب آشنا گردند و بتوانند از این اصول و شیوه‌ها جهت رسیدن به اهداف متعالی تصویرگری دسترسی یابند.

امید است که در این راه توانسته باشیم گامی هرچند کوچک برداشته باشیم تا هنرجویان عزیز و آینده‌سازان بتوانند برای خود و آیندگان تجارب ارزنده‌ای از خود به یادگار گذارند.

هدف کلی

کاربرد انواع شیوه‌های تصویرسازی در کتاب
